
Forhindringsløbene i Vestjylland. En Samtale mellem Fodermester Kaj Munk og Chauffør Poul Wilde

Et stykke journalistik af

Kaj Munk

Udgivet i 2015. Teksten må i denne form frit benyttes med angivelse af Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet, som kilde.

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet.

Indhold

Forhindringsløbene i Vestjylland. En Samtale mellem Fodermester Kaj Munk og Chauffør Poul Wilde	4
--	----------

Forhindringsløbene i Vestjylland. En Samtale mellem Fodermester Kaj Munk og Chauffør Poul Wilde

Forhindringsløbene i Vestjylland. En Samtale mellem Fodermester Kaj Munk og Chauffør Poul Wilde

Forhindringsløbene i Vestjylland

Jp. 3/9 33[1]

En Samtale mellem Fodermester Kaj Munk og Chauffør Poul Wilde.

Kære Hr. Poul Wilde.

De var engang saa venlig som Chauffør paa ”Jyllandsposten”s Gaard at skrive et aabent Brev til mig som dens Fodermester om Sager, det egentlig hørte med til min Bestilling at varetage. Saa kan De ikke blive vred over, at jeg nu gør Gengæld. Blot synes jeg, at der er noget underligt i, at vi som Tyende paa samme Sted skriver Breve til hinanden og siger De til hinanden og bevarer en kunstig og højtidelig Façon. Kom ind og besøg mig paa Karlekamret i Aften, saa tænder vi Shagpiberne og snakker fra Leveren om et Forhold, det længe har kriblet mig forbistret i Sjælen efter at faa drøftet med Dem. Altsaa paa Gensyn i Aften, Kollega!

Deres forbundne

Kaj Munk.

*

Naa, saa fik vi de Køer malket i Dag, og slaa dig nu ned paa Sengekanten, Chauffør, saa hopper jeg op paa Dragkisten. Se, jeg har nu mangan Gang moret mig over de Strøbemærkninger, du ved givne Lejligheder fremsætter overfor Godtfolk om de Iagttagelser, du har gjort i Ny og Næ inden for dit Fag. De er knusende fornøjelige, og engang imellem er de ogsaa rigtige, og jeg kan ikke tænke mig andet, end at Herskabet maa synes om dig som en hittepaasom Chauffør, der ved Besked med en gevaldig Hoben overraskende Udflugter. Men det gør mig ondt at maatte fornærme dig med at stikke dig den Oplysning ud, at du ogsaa har dine Mangler; det er altid saadan nogle pæne og friserede Veje, du holder dig paa; en dygtig Chauffør maa dog vide, at der er Steder, man ikke har Lov til at køre udenom, selv om man kun kan naa dem ved et haardt Job ad sandede og dyndede Veje.

- - -

Kort sagt, min Far, hvorfor drejer du aldrig Rattet om ad Ringkøbing Amt? Direkte sagt, min Far, hvorfor læser du aldrig de Folk Teksten, der har Ansvar for, at Ringkøbings Amtsveje ikke længere eksisterer, men i de senere Aar er blevet erstattet af et imponerende Anlæg af Huller, Volde og Grusoplæg? Naar man er kommet i en saa indflydelsesrig Stilling som du, har man ikke Lov til at nøjes med at klare for sig med Smil og Elegance og elskværdig Satire; nej, saa har man ogsaa Pligt til (selv om det er saa ubehageligt som at bide en Tudse midt over) engang imellem at blive rystende vred og give de Herrer af

Grovfilen, der ingen finere Fil har fortjent.

Hvorfor har du ikke for længe siden slaaet de ansvarlige Navne op i Kraks blaa Bog (den ligger oppe hos Herskabet) og givet dem en læsterlig Omgang, saa det hørtes over hele Landet? Jeg kan høre dig fortælle dem, at da Kong Hans befor de vestjydske Veje, faldt han i Aaen nede ved Tarm, men skreg om Hjælp og blev fisket op; var det sket i vor Tid, havde han tiet og følt det som en lykkelig Befrielse. Det siges, at han døde af Faldet i Aalborg, men havde det været nu og de mod hans Vilje havde halet ham op, var han udaandet allerede ved Røgind Kro; Vejstykket fra Dejbjerg til Lem kan gøre det af med selv langt stærkere Naturer.

Man taler om Inkquisitionens Rædsler som middelalderlige og forlængst passerede, og dog lader Amtsvejnspektøren daglig uskyldige Mennesker endda uden Forhør og uden Dom befare Strækningen fra Røgind til Videbæk i Bil. Intetanende forlader et helt og livsglad Menneske Ulfborg i sin nye Auto og ankommer med Stykker af Nyrer, Hjerte og Tarme spredt omkring sig til Holstebro i noget, der nærmest ligner en voldelig opbrækket Hummerdaase. En velvillig Overlæge samler det søndrede af Mennesket, som saa til Hjemturen køber sig en gammel Fordvogn, der kan magte 40 i Timen, men maa paces op til 80 for overhovedet at kunne holdes paa Vejene. Kendt med dette Forhold har Færdselspolitiet taget Opstilling og noterer Forbryderen for baade for hurtig Kørsel og iturystede Bildele - et lykkeligt Samarbejde mellem Vejvæsen, Politi og Mekaniker.

Altsaa, Chauffør, hvorfor har du ikke forlængst rejst en harmfnysende Protest mod disse Herrer Automobilhærgere, mod denne Skændsel i Samfærdselens Aarhundrede?

- - -

Ja, for der brænder Alvor bag Spøgen. Hvorfor skal vestjydske Bilejere, der i Forvejen har de lange Distancer at befare, have et propert Ekstratillæg til Benzin- og Gummiudgifter og alskens Reparationer foruden Ærgrelse over uafladelige Punkteringer og den elendige Kørsel? Hvorfor skal vort Ry saavelsom vore Hoteller og Udflugtssteder lide under, at vi paa Grund af vore Veje er til Grin og Rædsel hos det øvrige Lands Turister? Hvorfor skal Kommunernes Budget ekstra bebyrdes i disse fattige Tider, idet hver en Smule stedkendt Chauffør paa alle Maader søger at undgaa Amtets Veje? Hvorfor skal syge, der bringes paa Hospitalerne, gennemgaa en Kur af Stødning og Skumpling, inden de lægges paa Operationsbordet?

Lad de Mennesker, der bærer Ansvar for alt dette, trækkes offentligt frem og aflægge os Regnskab for, af hvad Grund disse Tilstande varer ved Aar efter Aar! Svarer de os, at de har ikke Penge, bliver vi hvidglødende af Harme og spørger, om Bilerne maaske ikke er belæsset med Skatter, saa de alle er nær ved at punktere paa alle Hjul (Reservehjul inklusive)? Har de Herrer ikke Penge, maa de skaffe; kan de ikke det, er de ikke deres Stilling voksen. Der plumpes Millioner og atter Millioner af Bilpenge i vore Bælter for at lave et Par morsomme, men unødvendige Broer. Skulde saa en Landsdel henligge gennem Aaringer uden virkelige Forbindelseslinier? Hist og her sker det ganske vist nogle faa Maaneder af Aaret, at der stilles nogle Brosten sammen, mens Trafikken for Udsigtens Skyld dirigeres om ad drilske endeløse Markveje. Men disse Forehavender kan jo kun blive til fuld

Glæde for vore Børnebørn.

Der begynder at vaagne en Forstaaelse af, at selv her i Landet kan Embedsmænd ikke bære sig ad, ganske som de behager. Protestresolutioner kan overhøres, Næser stikkes i Lommen med et Smil, men ligesom Bisserne var bange for Albertis Pryglelov, har Embedsmænd ogsaa deres ene bestemte Ting, de frygter, nemlig at rammes paa Pengepungen. Stærekasseskandalen tegner til at munde ud i Erstatningskrav rejst mod dem, der kan gøre for, at den fjerløse Fugl blev smidt op i Luften for at flyve. Burde du ikke forlængst, Chauffør, have sladret til din Fagforening, Forenede danske Motorejere, saa at den kunde have truet Ringkøbing Amts Vejvæsens ansvarshavende med Sagsanlæg om Erstatninger for nogle af de Skader, Vejenes uforsvarlige Tilstand har forvoldt?

Kaj Munk.

*

Kære Fodermester!

Tak for Indbydelsen til at komme over paa Karlekamret og snakke lidt hyggeligt med dig i Aften. Men en Filur er du, for tror du ikke, jeg ved, at det, du vil, slet ikke er at sidde og snakke hyggeligt. Nej, saa meget Fodermester er der vel i dig, at naar du skal have dig en rigtig glad Aften, saa skal du ud og slaa paa Torsken. Og det kan jeg lide dig for.

Ogsaa jeg holder af at slaa paa Torsken, men der er jo, som jeg maa indrømme, desværre den store Forskel paa os, at medens du fører en knippelproper Næve, en Næve, som - ofte stinkende af Komøg og andre rare Ting, der har Forbindelse med din Gerning - sjældent forfejler sit Maal, naar du svinger den, saa er min oliesværtede Arm kun svag. Maaske er det dette, som har givet sig Udslag i, at mit Mod heller ikke just er første Klasses. Jeg holder meget af Øretæver, men ikke, naar det er mig selv, der faar dem.

Saa derfor indrømmer jeg i og for sig Berettigelsen af din Kritik, men jeg beder dig erindre, at vi jo ikke allesammen er født til lige store Kæmper og Slagsbrødre her i Verden. Men da det saamænd ikke er Lysten, men kun Evnen, der mangler, saa er det vel ikke umuligt, at jeg kunde lære lidt af dig, naar vi nu i Aften gaar ud sammen. For paa Karlekamret bliver vi ikke, kender jeg dig ret.

Saa kunde du jo f. Eks. begynde med at lære mig det Mesterstød, hvormed du i sin Tid slog den berømte Bokser Harald Nielsen ud i anden Omgang. Ofte har jeg siddet og ønsket mig den Kraft, der ligger i din Arm - men for Resten synes jeg, at det er længe siden, jeg har hørt Klangen af dit Skræp - var det ikke saadan, Sværdet hed?

Naar vi saa er kommen saa vidt, saa kan vi gaa paa Landevejen ud og slaa ihjel sammen. Der er ingen Tvivl om, hvem vort Besøg gælder i Aften, det er ham, Vejmanden derovre i Ringkøbing, der skal have Kanel.

- - -

Vi vandrer altsaa sammen hen ad de Veje, du har givet en rystende Skildring af. Jeg ser, at den er langt fra overdreven. Vejen er saadan, at man ikke engang kan gaa paa den, saa vi gaar i Stedet ud paa Grøftekanterne, det ved man da, hvad er.

Vi gaar og snakker godt og hyggeligt som to Mænd, der har sat sig et Maal. Vi taler beundrende om Lindbergh, der snød hele den selvbestaltede Komité, og jeg forsøger at more dig med en lille Vittighed om den kvindelige Gesandt, der dog var saa meget Diplomat, at da det gik ad Hekkenfeldt til med hendes Komité, fik hun i Stedet drejet det om til: Kom til The. Du griner lidt anstrengt, og jeg skynder mig at dreje Samtalen hen i et andet Spor.

- Hvor skal vi i Grunden hen? spørger jeg.

- Hen i Nærheden af Røgind Kro, tænker jeg, der træffer vi ham nok sikrest, svarer du.

- Gudskelov, sukker jeg.

- Hvabehar? kommer det en Smule skarpt fra dig.

- Aa, jeg mente bare, at det var jo rart at have et Sted, hvor man kunde slukke Tørsten, hvis Arbejdet skulde blive strengt. Men vi er jo da heldigvis to mod een.

- Kujon, hvæser du.

- Men sig mig, fortsætter jeg saa for at komme over i et behageligere Spor, hvor kan det være, at det altid er i Nærheden af Kroerne, at Vejene er mest slidt herovre hos jer?

- Fordi for mange af Befolkningen ligner dig, bider du mig af, og jeg mærker igen, at klare mig overfor dig det kan jeg aldrig.

Inde paa Vejen kommer to raske Malkepiger fra Nabogaarden. De gør et forgæves Forsøg paa at køre paa Cykle, men er blevet i den Grad sønderslaet, at Ømheden lyser dem helt ud af Øjnene, da vi gaar forbi.

- Kunde det ikke vente til en anden Aften med den Vejmand? forsøger jeg spagfærdigt.

- Ja, hvis du hellere vil paa Tøsesjov end til Slagsmaal, Chauffør, saa for mig gerne. Men saa er du heller ikke den, jeg har antaget dig for.

Du skridter rask videre, og jeg vender mig om og følger dig med et Suk.

- - -

Endnu har vi ikke mødt een eneste Bil. Men pludseligt ser vi inde paa det, der kaldes Vejen, en stor Bunke Jern, Træ og Glas. Ud af Bunken stikker et Par Ben. Vi kravler hen og haler i dem og faar med Møje og Besvær en bevidstløs Mand trukket frem.

- Det er min Sandten Vejmanden, udbryder jeg glædestraalende, og han er bevidstløs. Lad os saa tage fat med det samme.

Du ser kun paa mig, men jeg synker sammen i Knæene. Saa begynder du at gøre alt, hvad der staar i din Magt for at vække Vejmanden.

- Vaagn op, Vejmand, for nu skal du have Klø, som du aldrig har faaet dem før.

Han slaar Øjnene op.

- Hvad Pokker tager I saadan paa Veje for? Det er mine Veje, disse her, og det rager vel ikke jer, hvordan de ser ud. Hvor er for Resten min Bil? Naa, der ligger den! Ja, jeg maa vel have faaet Hjernerystelse, mens jeg kørte, det faar man altid her. Det er den fjerde, jeg har smadret i Løbet af de sidste tre Maaneder, det er dyrt - for Forsikringsselskabet! Hvad vil I?

- Tæve dig, svarer vi i enigt Kor.

- Tæve mig? Hvorfor dog det? Hvad har jeg gjort jer?

- Ja, det værste ved dig, Vejmand, er saamænd, at du ikke engang selv ved, at det, du har gjort, er, at du ikke har gjort noget. Hvordan er det, dine Veje ser ud? Du kan jo ikke engang selv køre paa dem, dit Skrog.

- Nej, det kan jeg ikke, men ser I, jeg er dog alligevel tvungen til det, og det er I vel ikke. I kan jo bare holde jer væk. Nej, Vejene er ikke gode, det indrømmer jeg, men er det min Skyld? Tror I ikke, at jeg har herset med hele Amtsraad(denskab)et? Tror I ikke, at jeg har tigget og truet, saa jeg risikerer at blive fyret med det første? Men altid faar jeg det Svar, at her i Amtet er Vejene længere og Befolkningen tyndere end i alle andre Amter. Og naar saa tilmed Fodermesteren, som dog tidligere altid har hørt til dem, der sørgede for Befolkningstilvæksten, i Stedet render ude om Aftenen for at slaa andre Folk paa Snuden, hvad skal det saa blive til. Og du, Chauffør! Fej du hellere først Flintestenene ordentligt væk fra din egen Gaardsplads, før du begynder at lave Vrøvl over andres Arbejde.

Ja, I er et Par kønne Kanutter! I klager over, at der er Huller i Vejen. Ja, vel er der det, men de Huller skyldes ikke mig. De skyldes Lovgivningen. Den er der ogsaa Huller i. Men I kender vel ikke engang Afgiftsloven for Motorkøretøjer? I ved vel ikke, at de dejlige Motorpenge fordeles paa den Maade, at det er Gennemsnittet af de Penge, et Amt har kunnet anvende til Vejvæsnet i de sidste 6 Aar, der er bestemmende for, hvor meget det faar.

De rige Amter ovre i Østjylland og paa Øerne havde allerede tidligt begyndt at forbedre deres Veje, og da det første Gennemsnitstal - fra 1920 til 1926 - fremkom, stod de derfor fint og fik store Tilskud. Og da disse Tilskud regnes med i Gennemsnittet, er det naturligvis gaaet saadan, at de Amter, der har faaet gjort deres Veje bedst i Stand, stadigvæk vedbliver at faa de fleste Penge, medens vi fattige Stoddere herovre kun faar saa lidt, at det hverken er Fugl eller Fisk. Saa takker Fanden Vej mændene derovre for, at de kan holde fine Veje - og det kan de jo ikke engang alle Steder, se blot paa de berømte 13 -. Nej, hvis jeg havde de Penge pr. Kilometer Vej, som de andre faar at solde for, saa skulde I bare se. Saa skulde her ikke være noget med tynde brolagte Færdselsstriber i Midten af Vejen, nej, saa skulde I faa brede Betonveje med rigtig Oprunding i Svingene og Cyklestier paa Siden. Saa henvend I jeres Kritik der, hvor den hører hjemme. Gaa I over og tæv dem paa Kristiansborg, de er saamænd ikke for kønne til det, men det tør I naturligvis ikke - saadan et Par Stabejser.

Men for Resten er jeg ikke nær saa tosset, som I ser ud til, fortsatte den vrede Vejmand. Tror I ikke, at jeg er klar over, at det med Huller i Vejene naturligvis er noget, der regulerer sig selv i det lange Løb?

- - -

Med disse Ord sparkede han Resterne af sin Bil ned i et Hul, som derved næsten blev fyldt.

- Der kan I se, tilsidst skal vi nok faa dem fyldt op allesammen, og saadan nogen som I kan ogsaa godt bruges til at fylde ud med. Han tager et Skridt hen imod mig, og i hans Øjne lyser en saa morderisk Ild, at jeg forskrækket trækker mig et Stykke tilbage.

- Skal vi ikke lade ham løbe? spørger jeg lidt spagt.

- Kom I kun an, I Krystere, hujer han, træder et Skridt baglæns og - forsvinder i et Hul.

Vi kravler forsigtigt nærmere, men væk er og bliver han.

- Han maa have haft sin Retrætelinie i Orden, siden han var saa fræk, siger du, men en Skam var det nu alligevel, at vi ikke fik fat i ham.

- Skulde vi ikke gaa over og se, om han ikke er dukket op igen af sit Skyttegravssystem ved Kroen, spørger jeg.

Du ser lidt mistænksomt paa mig og siger: Du har vel ingen Penge?

- Nej, indrømmer jeg, Chaufførpladsen er skam ikke saa velaflagt, at man kan have Penge i Slutningen af Maaneden, men du kan vel laane mig?

- Jeg, er du tosset, tror du Fodermesterpladsen er bedre lønnet, nej, jeg har ikke en Klink. Men hvad skal vi nu mere os med?

Dine Øjne falder paa mig, og der tændes en Ild i dem, som ikke er til at misforstaa. Jeg tager hurtigt Benene paa Nakken.

Men jeg kommer over og besøger dig en anden Gang, naar der er noget, vi skal ud og mere os med. Saa kan vi fordele Rollerne saadan, at jeg først kildrer Ofret lidt, og saa fælder du det med et Slag af din sene - ogsaa scene - stærke Arm.

Din

Chauffør.